

АНАЛИЗА ЗАКОНОДАВСТВА

УДК 347.962.1(497.11)

CERIF: S130

DOI: 10.5937/AnaliPFB2002179B

Др Никола Бодирога*

О ПРЕСТАНКУ СУДИЈСКЕ ФУНКЦИЈЕ НАВРШЕЊЕМ РАДНОГ ВЕКА

Устав Републике Србије садржи једанаест чланова којима се утврђују начела на којима је судство организовано, као и гаранције судске независности. Основи за престанак судијске функције уређени су Уставом, то јест они су набројани у члану 148, став 1 Устава, али је законодавцу препуштена њихова детаљна разрада, као и уређење самог поступка за престанак судијске функције и заштита права судије у том поступку. Један од начина престанка судијске функције јесте и навршење радног века. Законом о судијама прописан је различит правни режим за престанак судијске функције навршењем радног века зависно од тога да ли судија врши функцију у Врховном касационом суду или у неком другом суду, као и посебна правила за престанак судијске функције судије који је председник суда. У раду анализирамо различите правне режиме у погледу престанка судијске функције навршењем радног века и преиспитујемо постојање разлога који би те разлике оправдали.

Кључне речи: *Престанак судијске функције. – Навршење радног века. – Председник суда. Врховни касациони суд. – Уставни суд.*

1. О РАЗЛОЗИМА ЗА ПРЕСТАНАК СУДИЈСКЕ ФУНКЦИЈЕ

У члану 148 Устава набројане су ситуације у којима може престати судијска функција. То се може догодити на захтев самог судије, испуњењем законом прописаних услова или разрешењем из законом предвиђених разлога, као и ако судија не буде изабран на сталну

---

* Редовни професор Правног факултета Универзитета у Београду, bodiroga@ius.bg.ac.rs.

судијску функцију. Основи и разлози за престанак судијске функције ближе се уређују законом.

Четврта глава Закона о судијама (ЗС)¹ носи назив „Престанак судијске функције“. Судијска функција престаје на захтев судије, кад судија наврши радни век, кад трајно изгуби радну способност за обављање судијске функције, кад не буде изабран на сталну функцију или кад буде разрешен (члан 57, став 1 ЗС). Одлуку о престанку судијске функције доноси Високи савет судства и против ње судија може изјавити приговор Високом савету судства у року од 15 дана од дана достављања одлуке (члан 57, став 2 ЗС). Високи савет судства може одбацили приговор ако није изјављен у року, усвојити приговор и изменити одлуку о престанку функције или одбити приговор и потврдити одлуку о престанку функције (члан 57, став 3 ЗС). Одлука о престанку судијске функције постаје правноснажна када је потврђена у поступку по приговору или истеком рока за изјављивање приговора ако приговор није изјављен (члан 57, став 4 ЗС). Против правноснажне одлуке Високог савета судства може се изјавити жалба Уставном суду.

Судија који жели да му функција престане подноси писмени захтев Високом савету судства (члан 58, став 1 ЗС). Захтев може бити повучен док функција судији не престане одлуком Високог савета судства или истеком рока предвиђеног овим законом (члан 58, став 2 ЗС). Ако о захтеву за престанак функције не буде одлучено у року од 30 дана, сматра се да је судији функција престала истеком рока од 30 дана од дана подношења захтева (члан 58, став 3 ЗС). У осталим случајевима судијска функција престаје оног дана који Високи савет судства наведе у својој одлуци (члан 58, став 4 ЗС). Ако судија после покренутог поступка за разрешење поднесе захтев за престанак функције, он се не разматра до окончања поступка за разрешење (члан 58, став 5 ЗС).

Судији престаје судијска функција када се на основу мишљења стручне комисије надлежног органа утврди да је због здравственог стања неспособан за вршење судијске функције (члан 60, став 1 ЗС). Одлуку о упућивању на обавезан здравствени преглед доноси Високи савет судства, на предлог председника суда, председника непосредно вишег суда и самог судије (члан 60, став 2 ЗС).

Судији који је први пут биран, а не буде изабран на сталну судијску функцију, престаје судијска функција даном истека трогодишњег мандата, на основу образложене одлуке Високог савета судства (члан 61 ЗС).

¹ Закон о судијама – ЗС, *Службени гласник РС* 116/2008, 58/2009 – одлука УС, 104/2009, 101/2010, 8/2012 – одлука УС, 121/2012, 124/2012 – одлука УС, 101/2013, 111/2014 – одлука УС, 117/2014, 40/2015, 63/2015 – одлука УС, 106/ 2015, 63/2016 – одлука УС, 47/2017.

Судија се разрешава кад је осуђен за кривично дело на безусловну казну затвора од најмање шест месеци или за кажњиво дело које га чини недостојним судијске функције, кад нестручно врши функцију или због учињеног тешког дисциплинског прекршаја (члан 62 ЗС). Нестручним се сматра недовољно успешно вршење судијске функције, ако судија добије оцену „не задовољава“, сходно критеријумима и мерилима за вредновање рада судија (члан 63 ЗС).

Судији престаје радни век кад наврши 65 година живота, по сили закона (члан 59, став 1 ЗС). Изузетно од става 1 овог члана, судији Врховног касационог суда престаје радни век када наврши 67 година живота, по сили закона (члан 59, став 2 ЗС).² Председнику суда који у току мандата наврши радни век судијска функција и функција председника суда престају истеком мандата председника суда (члан 74, став 2 ЗС).

2. РАЗЛИЧИТ ПРАВНИ РЕЖИМ ПРЕСТАНКА СУДИЈСКЕ ФУНКЦИЈЕ НАВРШЕЊЕМ РАДНОГ ВЕКА

Према одредби члана 59 ЗС, судији престаје радни век када наврши 65 година живота, по сили закона. То је опште правило које трпи значајна одступања. Прво одступање је извршено полазећи од врсте суда у којем судија врши функцију. Тако судији Врховног касационог суда престаје радни век кад наврши 67 година живота, по сили закона. Друго одступање односи се на судију који је изабран за председника суда. Уколико у току трајања мандата председник суда наврши радни век, његова судијска функција и функција председника суда престају истеком мандата председника суда.

Законодавац је одступио од општег правила за престанак судијске функције навршењем радног века, најпре када су у питању судије Врховног касационог суда. Устав се бави положајем Врховног касационог суда у члану 143, и то само у два става, прописујући да је то највиши суд у Републици Србији (став 4) и да је седиште Врховног касационог суда у Београду (став 5). Посебан члан Устава посвећен је председнику Врховног касационог суда. Њега бира Народна скупштина, на предлог Високог савета судства, по прибављеном мишљењу опште седнице Врховног касационог суда и надлежног одбора Народне скупштине (члан 144, став 1 Устава). Председник Врховног касационог суда бира се на период од пет година и не може бити поново биран (члан 144, став 2 Устава). Председнику Врховног касационог суда престаје функција пре истека времена на које је изабран на

² Изузетно, мандат судије који је први пут изабран на функцију траје три године (члан 147, став 2 Устава).

његов захтев, наступањем законом прописаних услова за престанак судијске функције или разрешењем из законом прописаних разлога за разрешење председника суда (члан 144, став 3 Устава). Одлуку о престанку функције председника Врховног касационог суда доноси Народна скупштина, у складу са законом, при чему одлуку о разрешењу доноси на предлог Високог савета судства (члан 144, став 4 Устава).

Положај и улога Врховног касационог суда ближе су дефинисани у Закону о уређењу судова (ЗУрС).³ У том закону се разликују надлежност Врховног касационог суда у суђењу и његова надлежност изван суђења. У оквиру надлежности у суђењу Врховни касациони суд одлучује о ванредним правним средствима изјављеним на одлуке судова Републике Србије и у другим стварима одређеним законом (члан 30, став 1 ЗУрС). Врховни касациони суд одлучује о сукобу надлежности између судова, ако за одлучивање није надлежан други суд, као и о преношењу надлежности судова ради лакшег вођења поступка или других важних разлога (члан 30, став 2 ЗУрС). Надлежност изван суђења обухвата: обезбеђивање јединствене судске примене права и једнакости странака у судским поступцима; разматрање примене закона и других прописа и рада судова; именовање судија Уставног суда, давање мишљења о кандидатима за председника Врховног касационог суда и вршење других надлежности које су му поверене законом (члан 31 ЗУрС).

У контексту теме овог рада поставља се питање да ли постоји разлог за прописивање посебног правног режима за судије Врховног касационог када је у питању престанак судијске функције услед навршења радног века. Да бисмо одговорили на то питање, неопходно је да укажемо на раније законске одредбе којима је био уређен престанак судијске функције услед навршења радног века.

Закон о судијама усвојен је 2008. године. У том законском тексту чланом 59 био је уређен престанак судијске функције услед навршења радног века. Ставом 1 овог члана било је прописано да судији престаје радни век када наврши 65 година живота или 40 година стажа осигурања, по сили закона. Ставом 2 било је прописано да Високи савет судства може изузетно судији продужити радни век најдуже за још две године, уз сагласност судије, а на захтев председника суда. Ставом 3 било је прописано да се судији може продужити радни век само због завршавања започетих предмета. У том законском тексту престанак судијске функције услед навршења радног века био је уређен једнообразно за све судије, независно од тога у ком

³ Закон о уређењу судова – ЗУрС, *Службени гласник РС* 116/2008, 104/2009, 101/2010, 31/2011 – др. закон, 78/2011 – др. закон, 101/2011, 101/2013, 40/2015 – др. закон, 106/2015, 13/2016, 108/2016, 113/2017, 65/2018 – одлука УС, 87/2018 и 88/2018 – одлука УС.

суду врше функцију. Судији је престајао радни век кад наврши 65 година живота или 40 година стажа осигурања.⁴ Тако формулисан члан 59 ЗС био је на снази све до краја 2013. године.

Законом о изменама и допунама Закона о судијама из 2013. године⁵ укинута је могућност продужења радног века (брисани су ставови 2 и 3 у члану 59), а осим тога Законом о измени Закона о судијама из 2014. године⁶ брисан је и део става 1 који је прописивао престанак судијске функције услед навршења 40 година стажа осигурања. Тако је по новоусвојеном решењу судији престајала судијска функција кад наврши 65 година живота, по сили закона. Исти режим опет је био предвиђен за све судије, односно сваком судији судијска функција је престајала кад наврши 65 година живота, независно од тога у којем суду је вршио судијску функцију.

Законом о допуни Закона о судијама из 2015. године⁷ допуњен је члан 59, и то додавањем новог става 2 којим је прописано да изузетно од одредбе става 1 овог члана судији Врховног касационог суда престаје судијска функција кад наврши 67 година живота, по сили закона.

Законом о изменама и допунама Закона о судијама из 2017. године⁸ установљен је посебан правни режим за престанак судијске

⁴ Та законска одредба била је предмет контроле Уставног суда. Према мишљењу подносиоце иницијативе за покретање поступка за оцену уставности, Закон о пензијском и инвалидском осигурању је општи и потпун закон у тој области, којим се у потпуности регулишу права и обавезе из области пензијског и инвалидског осигурања, па Закон о судијама неовлашћено прописује друге услове за пензионисање судија. Подносиоца иницијативе је сматрала да на тај начин неки осигураници имају право да раде до 67 година живота, односно да раде до навршења 45 година радног стажа, док други то право немају, па се тиме повређује Уставом утврђено начело једнакости пред законом и забране дискриминације из члана 21 Устава, односно повређује се Уставом зајемчено право на рад из члана 60 Устава. Уставни суд није прихватио иницијативу наводећи да оспорене одредбе раније и сада важећег Закона о судијама којима је, као један од начина престанка судијске дужности, односно судијске функције, предвиђен и тзв. престанак радног века, прописују услове за престанак радног века, дакле услове за старосну пензију које предвиђа и Закон о пензијском и инвалидском осигурању, то, по оцени Уставног суда, судије на које се примењују оспорене законске одредбе, а које су као посебна категорија запослених у истој правној ситуацији, нису стављене у неједнак положај нити је у односу на њих извршен било који вид дискриминације. Одлука Уставног суда IУз–131/2009, 4. март 2010, из архиве суда.

⁵ Закон о изменама и допунама Закона о судијама – ЗИД ЗС 2013, *Службени гласник Републике Србије* 101/2013.

⁶ Закон о измени Закона о судијама–ЗИ ЗС 2014, *Службени гласник Републике Србије* 117/2014.

⁷ Закон о допуни Закона о судијама – ЗД ЗС 2015, *Службени гласник Републике Србије* 40/2015.

⁸ Закон о изменама и допунама Закона о судијама – ЗИД ЗС 2017, *Службени гласник Републике Србије* 47/2017.

функције председника суда, тако што је прописано да председнику суда који у току трајања мандата наврши радни век судијска функција и функција председника суда престају истеком мандата председника суда (нови став 2 у члану 74).⁹ Изменама у члану 72 прописано је да се председник суда бира на четири године и да може поново бити биран за председника истог суда. Председницима судова који су по ранијим прописима били бирани на период од пет година уз немогућност поновног избора омогућено је да се још једном бирају на функцију председника суда, овог пута на период од четири године.

3. О УСТАВНОСТИ ПРОПИСИВАЊА РАЗЛИЧИТОГ ПРАВНОГ РЕЖИМА ПРЕСТАНКА СУДИЈСКЕ ФУНКЦИЈЕ НАВРШЕЊЕМ РАДНОГ БЕКА

Закон о допуни Закона о судијама из 2015. године, којим је предвиђено да, за разлику од судија свих других судова, судијама Врховног касационог суда судијска функција престаје кад наврше 67 година живота, на снази је скоро пет година, али се питање његове уставности још увек није поставило. Неке друге одредбе Закона о судијама дошле су под лупу Уставног суда, а ставови које је Уставни суд тим поводом заузео могу бити применљиви и када се буде поставило питање уставности прописивања различите старосне границе за престанак судијске функције зависно од тога да ли судија врши функцију у Врховном касационом или у неком другом суду.

Закон о изменама и допунама Закона о судијама из 2013. године донела је Народна скупштина на седници одржаној 20. новембра 2013. године. Тај закон је објављен у *Службеном гласнику Републике Србије* број 101, од 20. новембра 2013. године, а ступио је на снагу следећег дана, када је и отпочела његова примена, осим одредаба чланова 3, 15 и 17, које се примењују од 1. јануара 2014. године. Одредбама члана 16 овог закона извршена је допуна члана 42 основног текста Закона о судијама, додавањем два нова става, и то ст. 5 и 6, којима је прописано: да право на накнаду за одвојен живот имају судије судова републичког ранга и апелационих судова и да право на накнаду из ст. 5 овог члана утврђује Високи савет судства.¹⁰

⁹ То би значило да се судији који је са 64 године живота изабран за председника суда судијска функција продужава за четири године, јер толико траје мандат председника суда, па би том судији судијска функција престала са навршених 68 година живота. Поставља се питање и да ли се цитирана одредба члана 74, став 2 ЗС може применити на судију који је изабран за председника Врховног касационог суда јер је положај и престанак функције председника тог суда регулисан чланом 79 ЗС, док се претходне законске одредбе односе на председнике осталих судова опште и посебне надлежности.

¹⁰ У образложењу Предлога закона уопште није наведено зашто се право на накнаду за одвојени живот признаје само судијама судова републичког ранга и су-

Допуњени члан 42 основног текста Закона о судијама налази се под рубрумом „Увећање основне плате судије“, а одредбама ст. 1 до 4 овог члана, које нису мењане нити допуњаване од усвајања основног текста Закона о судијама из децембра 2008. године, прописано је: да се основна плата судије који обавља функцију у суду у коме се не могу попунити судијска места може увећати до 50%, да се основна плата судије који поступа у предметима кривичних дела са елементом организованог криминала и ратног злочина може увећати до 100%, да одлуку о увећању основне плате из ст. 1 и 2 овог члана доноси Високи савет судства и да се основна плата заменика председника суда увећава за 50% увећања из члана 40, став 1 овог закона (чланом 40, став 1 Закона о судијама одређено је процентуално увећање плате председника суда).

Уставном суду поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и сагласности са потврђеним међународним уговором одредаба члана 16 Закона о изменама и допунама Закона о судијама (*Службени гласник РС* 101/13). У иницијативи је наведено да, имајући у виду да Устав, као највиши правни акт државе, изричито забрањује сваки облик дискриминације, по било ком основу, и не дозвољава заснивање таквих односа којима би се укинуло или ограничило коришћење, стицање и уживање људских права и грађанских права заснованих на принципу једнакости и равноправности, предлагач сматра да је одредба члана 16 Закона о изменама и допунама Закона о судијама у супротности са одредбама члана 21 Устава и члана 14 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, као и са одредбом члана 1 Протокола 12 уз ову конвенцију, јер је реч о заштити истог правног начела – забрани дискриминације по било ком основу. Иницијатор истиче да је у конкретном случају повређено начело заштите једнакости свих пред Уставом и законом јер се на основу оспореног решења из члана 16 Закона омогућава неједнако поступање приликом утврђивања права на накнаду за одвојен живот, према судијама виших судова у односу на судије Врховног касационог суда и апелационих судова у Републици Србији, иако су сви ти судови – судови опште надлежности, при чему не постоји никакав правни основ који би то различито поступање оправдао.

Уставни суд је 7. септембра 2015. године донео решење ГУз–92/2014 о покретању поступка за оцену уставности и сагласности са потврђеним међународним уговором одредаба члана 16 Закона о изменама и допунама Закона о судијама (*Службени гласник РС* 101/13). У образложењу решења Уставног суда се, између осталог каже: „Полазећи од изложеног уставноправног оквира који је од

дијама апелационих судова, а не и судијама осталих судова у Републици Србији. Уместо разлога који би оправдали различит третман у образложењу је само наведено како се Законом о изменама и допунама Закона о судијама уређује право судија на накнаду за одвојени живот (Народна скупштина Републике Србије, 2013).

значаја за разматрање спорних уставноправних питања у овом предмету, а посебно од одредаба чл. 146 до 152 Устава којима је утврђен положај судија у обављању судијске функције, избор судија и престанак судијске функције, Уставни суд констатује да је Народна скупштина овлашћена да законом уреди права, дужности и обавезе судија и председника судова у обављању судијске функције. Сагласно наведеном, Скупштина је Законом о судијама уредила начела судијске функције, положај и избор судије, престанак судијске функције, положај председника суда и судије поротника и дисциплинску одговорност судија. У погледу остваривања права судије из радног односа чланом 11 овог закона је прописано да судија ова права остварује у складу са прописима који уређују права из радног односа изабраних лица, ако овим законом није друкчије одређено. Из наведеног следи да поједина питања из радног односа судије могу бити уређена Законом о судијама и на другачији начин него што је то уређено прописима који уређују права из радног односа изабраних лица. Полазећи од наведеног, Законом о судијама су и уређена одређена питања која се односе на материјални положај судија и председника судова, а везана су за остваривање права из радног односа ових лица, тј. право на основну плату и начин њеног одређивања, право на основну плату, накнаде и друга примања у случају премештаја или упућивања судије и право на увећање основне плате. Међутим, овим законом нису посебно уређена питања која се односе на врсте накнада и других примања која судија има у току обављања судијске функције, као ни услови, начин остваривања ни висина ових примања судија, нити ко је надлежан за њихово прописивање. По први пут се, на основу оспореног члана 16 Закона о изменама и допунама Закона о судијама из 2013. године у Закон о судијама, у оквиру регулисања наведених питања везаних за материјални положај судија, у члану 42. Основног текста Закона, који се налази под рубромом „Увећање основне плате судије“ прописује право на одређену накнаду трошкова судији у току обављања судијске функције и то тако што је утврђено право на накнаду за одвојен живот за судије одређених судова, тј. судова републичког ранга и апелационих судова. Поводом наведеног, Уставни суд констатује да се најпре као спорно отвара питање зашто је само право на накнаду за одвојен живот утврђено Законом о судијама, односно да ли је наведено право прописано овим законом сагласно члану 11 Закона о судијама, којим је овим законом дозвољено другачије уређење остваривања права из радног односа судија у односу на прописе који уређују права из радног односа изабраних лица. Међутим, оспореним одредбама члана 16 Закона нису одређени неки посебни, тј. другачији услови за стицање овог права од услова који су прописани Уредбом Владе, на основу које изабрана лица у државним органима остварују права на накнаде и друга

примања у току обављања своје функције, а односе се на удаљеност новог радног места у односу место пребивалишта и претходно радно место судије, његову одвојеност од породице и нерешено стамбено питање, већ је као једини услов за стицање овог права одређена врста суда у коме судија врши своју функцију. Наиме, ово право оспореним Законом је дато само судијама који функцију врше у судовима републичког ранга и апелационим судовима, из чега следи да право на накнаду за одвојен живот немају судије које суде у основном, вишем, привредном и прекршајном суду. Сагласно наведеном, за Уставни суд је спорно да ли утврђивање права на накнаду за одвојен живот на начин како је то учињено оспореним чланом 16 Закона представља уређивање овог питања у складу са одредбом члана 21, став 1 Устава, према којој су сви пред Уставом и законом једнаки. При томе, Уставни суд истиче да смисао института накнаде трошкова за одвојени живот од породице јесте својеврсна компензација трошкова који настају услед премештаја судије у друго место рада и који због тога живи одвојено од породице и нема решено стамбено питање у новом месту рада. Полазећи од наведеног, Уставни суд налази да се као спорно може поставити питање да ли остваривање права на накнаду за одвојен живот судије у зависности од врсте суда у коме он/она врше своју функцију може бити легитимни основ за различито поступање у остваривању овог права из радног односа, односно да ли у конкретној ситуацији постоји легитимни циљ за различито уређивање права на наведену накнаду судија...¹¹

Из образложења решења о покретању поступка за оцену уставности наведене одредбе Закона о изменама и допунама Закона о судијама може се закључити да се за Уставни суд као спорно поставило питање да ли се утврђивањем права на накнаду за одвојен живот само одређеним категоријама судија из члана 16, став 1 Закона о изменама и допунама Закона о судијама, у зависности од врсте суда у коме обављају судијску функцију, нарушава уставни принцип једнакости свих пред Уставом и законом из члана 21, став 1 Устава и начело забране дискриминације, утврђено ставом 3 истог члана Устава, односно да ли за овакво различито законско уређивање права за лица која се могу наћи у истој чињеничној и правној ситуацији постоји објективно и разумно оправдање.

Одлуком од 26. маја 2016. године Уставни суд је утврдио да одредбе члана 16 Закона о изменама и допунама Закона о судијама (*Службени гласник РС* 101/13) нису у сагласности са Уставом и потврђеним међународним уговором. У образложењу одлуке Уставног суда се, између осталог, наводи: „...Поводом разлога за оспоравање одредаба члана 16 Закона у односу на Уставом утврђен принцип једнакости свих

¹¹ Решење Уставног суда IУз–92/2014, 7. септембар 2015, из архиве суда.

пред Уставом и законом из члана 21, став 1 Устава, Уставни суд најпре констатује да неједнако поступање (дискриминација), у најширем смислу речи, представља другачије третирање лица у истим или сличним ситуацијама без објективног и разумног оправдања, при чему непостојање објективног и разумног оправдања значи да разликовање у питању не тежи легитимном циљу или да не постоји разуман однос пропорционалности између употребљених средстава и циља чијој се реализацији тежи. Полазећи од наведене дефиниције дискриминације, Уставни суд налази да је у овом случају неопходно утврдити да ли се оспореном одредбом члана 16 Закона успоставља другачији третман према судијама у основним и вишим судовима у односу на судије у осталим судовима тј. судовима републичког ранга и апелационим судовима у истој правној ситуацији и ако такав третман постоји, да ли за његово прописивање постоји објективно и разумно оправдање или не. Поводом успостављања другачијег правног третмана, Уставни суд је констатовао да се оспорено решење из члана 16 Закона односи само на поједине, а не на све судије, при чему законодавац не наводи никакве разлоге за различито поступање приликом одређивања круга субјеката којима се признаје право на одвојен живот. Значи, од тренутка ступања на снагу ове законске одредбе, тј. од 21. новембра 2013. године, успоставља се другачији третман према једном броју судија у Републици Србији у погледу остваривања права на накнаду за одвојен живот, на тај начин што се прави селекција и ово право признаје само судијама републичког ранга и апелационих судова, а то право не признаје се више судијама у основним и вишим судовима. Сагласно наведеном, Уставни суд констатује да у истој правној ситуацији постоји неједнако поступање (различит третман) према судијама у погледу остваривања права на накнаду за одвојен живот. Међутим, као што је већ истакнуто, разлике у погледу уживања неког права утврђеног законом унутар једне групе лица у истој или сличној правној ситуацији не представљају неједнако поступање уколико за то разликовање постоји објективно и разумно оправдање. Да би се утврдило да ли је за прописивање неједнаког поступања у случају предвиђеном одредбом члана 16, став 1 оспореног Закона постојало објективно и разумно оправдање, Уставни суд је најпре пошао од констатације да постојање објективног и разумног оправдања за успостављање различитог поступања мора да произлази из природе ствари и да буде у функцији постизања одређеног легитимног циља, те да у конкретној ситуацији постоји разуман однос пропорционалности између ограничења права и циља чијој се реализацији тежи. Полазећи од наведеног, Уставни суд истиче да се сврха института накнаде трошкова за одвојен живот од породице огледа у својеврсној компензацији трошкова који настају услед премештаја судије у друго место рада и који због тога живи одвојено од породице и нема решено стамбено питање у новом месту

рада како би могао живети са својом породицом. Како се Законом о судијама не прави разлика између судија у погледу регулисања њиховог премештаја, односно упућивања сагласно одредбама чл. 19 до 21 овог закона у друго место рада, то Уставни суд налази да врста суда у коме судија врши своју функцију не може бити легитимни основ за различито поступање у остваривању овог права из радног односа. Уз то, за ускраћивање овог права одређеној категорији судија, и то само из разлога што своју функцију обављају у основним, односно вишим судовима, по оцени Суда не постоји ни разумно и објективно оправдање, јер се различито прописује право на накнаду за одвојен живот само према врсти суда у коме судија обавља своју функцију. Уставни суд налази да се на прописан начин уводи неједнакост између судија, односно да се унутар исте скупине лица судијске струке праве разлике у остваривању једног истог права по основу рада, противно уставном јемству о једнакости свих пред законом.

Полазећи од свега наведеног, Уставни суд је утврдио да се прописивањем права на накнаду за одвојен живот само одређеним категоријама судија из оспореног члана 16 Закона нарушавају уставни принцип једнакости свих пред Уставом и законом из члана 21, став 1 Устава и начело забране дискриминације утврђено ставом 3 истог члана Устава, односно да за овакво различито законско уређивање права за лица која се могу наћи у истој правној и чињеничној ситуацији не постоји објективно и разумно оправдање. Из истог разлога, Уставни суд је утврдио да оспорене одредбе члана 16 Закона нису у сагласности ни са одредбама члана 14 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и члана 1 Протокола 12 уз ову конвенцију, имајући у виду да је овим одредбама Европске конвенције прокламовано начело забране дискриминације на исти начин како је то утврђено и Уставом Републике Србије...¹²

На основу готово идентичног образложења, Уставни суд је прогласио неуставним одредбу члана 73, став 5 Закона о јавном тужилаштву,¹³ којом је било признато право на накнаду за одвојени живот само одређеним категоријама јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, у зависности од тога у ком тужилаштву обављају своју функцију. Одредбом члана 73, став 5 ЗЈТ било је прописано да право на накнаду за одвојен живот имају само јавни тужиоци, односно заменици јавних тужилаца у Републичком јавном тужилаштву, јавним тужилаштвима посебне надлежности и апелационим јавним тужилаштвима. Уставни суд је утврдио да се прописивањем права на накнаду за одвојен живот само одређеним категоријама јавних

¹² Одлука Уставног суда ПУз–92/2014, 26. мај 2016, из архиве суда.

¹³ Закон о јавном тужилаштву – ЗЈТ, *Службени гласник РС* 116/2008, 104/2009, 101/2010, 78/2011 – др. закон, 101/2011, 38/2012 – одлука УС, 121/2012, 101/2013, 111/2014 – одлука УС, 117/2014, 106/2015, 63/2016 – одлука УС.

тужилаца и заменика јавних тужилаца из оспореног члана 73, став 5 Закона нарушава уставни принцип једнакости свих пред Уставом и законом из члана 21, став 1 Устава и начело забране дискриминације утврђено ставом 3 истог члана Устава, односно да за различито законско уређивање права за лица која се могу наћи у истој правној и чињеничној ситуацији не постоји објективно и разумно оправдање.¹⁴ Интересантно је да након доношења цитираних одлука Уставног суда право на накнаду за одвојени живот више није уређено ни у одредбама ЗС ни у одредбама ЗЈТ. Ставови Уставног суда у складу су са једном од првих одлука које је тај суд донео о питању дискриминације, у предмету IУ 347/2005 од 22. јула 2010. године (Бодирога 2019, 442).

Суштина образложења цитираних одлука Уставног суда своди се на то да се признавањем права на накнаду за одвојени живот само одређеним категоријама судија, односно само одређеним категоријама јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца уводи неједнако поступање (различит третман) у погледу остваривања права на накнаду за одвојени живот. Према схватању Уставног суда, разлике у погледу уживања неког права утврђеног законом унутар једне групе лица у истој или сличној правној ситуацији не представљају неједнако поступање уколико за то разликовање постоји објективно и разумно оправдање. Само постојање објективног и разумног оправдања за успостављање различитог поступања мора да произлази из природе ствари и да буде у функцији постизања одређеног легитимног циља, те да у конкретној ситуацији постоји разуман однос пропорционалности између ограничења права и циља чијој се реализацији тежи. Полазећи од свега наведеног, Уставни суд је нашао да није постојало објективно и разумно оправдање за ускраћивање права на одвојени живот одређеним категоријама судија, јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, услед чега су спорне законске одредбе проглашене неуставним.

Следом наведене аргументације Уставног суда може се поставити питање уставности различитог правног режима у погледу престанка судијске функције навршењем радног века, у зависности од тога у ком суду судија обавља своју функцију. Закон о допуни Закона о судијама усвојен је крајем 2015. године, а додавање новог става 2 у члану 59, којим је само за судије Врховног касационог суда прописано да им судијска функција престаје када наврше 67 година живота, за разлику од судија свих осталих судова којима функција престаје кад наврше 65 година живота, било је праћено кратким навођењем разлога због којих је предлагач сматрао да за судије Врховног касационог суда треба да важи другачији правни режим од оног који

¹⁴ Одлука Уставног суда IУз-80/2014, 21. април 2016, из архиве суда.

је прописан за судије свих осталих судова у Републици Србији. У образложењу Предлога наведено је како је важећим законским решењем прописано да судији престаје радни век кад наврши 65 година живота, по сили закона, без обзира на степен суда, али како је Врховни касациони суд највиши суд у Републици Србији који према члану 31 ЗУрС обезбеђује јединствену примену права и једнакост странака у судским поступцима, а судије Врховног касационог суда представљају најстручније судије, неопходно је да се ради заштите права на правично суђење законом омогући да те судије врше функцију две године дуже од судија судова нижег степена (Народна скупштина Републике Србије, 2015). Тачно је да су услови за избор судија Врховног касационог суда строжи него услови за избор судија осталих судова у Републици Србији (члан 44 ЗС), међутим спорно је да ли се тиме може оправдати престанак судијске функције судијама Врховног касационог суда са 67 година живота, док судијама свих осталих судова престаје судијска функција са навршених 65 година живота. У образложењу се још наводи како је неопходно да судије Врховног касационог суда раде две године дуже него судије осталих судова ради заштите права на правично суђење. Веза између радног века судија Врховног касационог суда или највишег суда уопште и јемстава која произлазе из права на правично суђење не постоји (Поповић 2012, 239–267).

Видели смо да су ранији закони о судијама прописивали исте услове за престанак судијске функције услед навршења радног века за све судије, иако су и по тим законима услови за избор судија Врховног касационог суда били строжи него услови за избор судија осталих судова. Степен суда у којем судија врши судијску функцију није оправдање за установљавање различитог правног режима у погледу престанка судијске функције навршењем радног века. Право странке на правично суђење нема никакве везе са дужином радног века судија Врховног касационог суда. Различит режим у погледу дужине радног века у зависности од тога у ком суду судија врши функцију није распрострањен ни у упоредном праву. У Немачкој се та старосна граница одређује на исти начин за све судије изабране на сталну судијску функцију, независно од степена суда у ком врше функцију (Rosenberg, Schwab, Gottwald 2010, 123; Schilken 2010, 23; члан 48 Закона о судијама). У Аустрији се такође не прави разлика у погледу дужине трајања радног века судије у зависности од тога у ком суду судија врши функцију и навршење радног века наступа истеком месеца у којем судија пуни 65 година (Закон о судијској и јавнотужилачкој служби Аустрије, члан 99).

Слична је ситуација и у државама насталим распадом некадашње СФРЈ. Тако у Хрватској, у складу са чланом 120, став 2, тачка

5 Устава, судији престаје функција кад наврши 70 година живота, без обзира на то у ком суду врши судијску функцију (Трива, Дика 2004, 219). У Црној Гори судији престаје функција кад оствари услов за старосну пензију, независно од тога у ком суду врши судијску функцију (Устав Црне Горе, члан 121, став 2).

У нашој правној теорији не могу се наћи ставови према којима у погледу навршења радног века треба да важе различита правила за судије Врховног касационог суда у односу на судије свих осталих судова (Јакшић 2018, 135; Кеча, Кнежевић 2016, 71–72; Познић, Ракић Водинелић 2015, 99–101; Станковић, Мандић 2013, 61–63; Ракић Водинелић 2012, 171–172; Илић 2009, 44–47).

У пресудама Европског суда за људска права у којима је по представкама појединих судија разматран престанак њихове функције навршењем радног века заступан је став да је ретроактивно смањивање старосне границе за навршење радног века недопустиво и да се тиме поткопава независност судства, али се ни у тим пресудама не могу наћи аргументи који би оправдали прописивање различите старосне границе за навршење радног века у зависности од тога у ком суду судија врши судијску функцију.¹⁵ У препорукама Савета Европе у којима се разматрају судијска независност и непристрасност и основи престанка судијске функције, као ни у препорукама у којима се разматра улога судова највишег степена у судским поступцима, не сугерише се усвајање решења према којима би за те судије важила посебна правила о навршењу радног века (Бодирога 2012, 233).

Навршење радног века јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца не зависи од тога у ком тужилаштву јавни тужилац, односно заменик јавног тужиоца врши своју функцију. Јавном тужиоцу и заменику јавног тужиоца престаје функција кад наврше 65 година, по сили закона (члан 89 ЗЈТ).¹⁶ Не постоји посебна законска одредба о престанку функције навршењем радног века за републичког јавног тужиоца, којом би било предвиђено да његов радни век траје дуже од радног века тужилаца који врше функцију у другим тужилаштвима.

Члан 158 Устава посвећен је републичком јавном тужиоцу који врши надлежност јавног тужилаштва у оквиру права и дужности Републике Србије (став 1). Републичког јавног тужиоца, на предлог Владе, по прибављеном мишљењу надлежног одбора Народне скупштине, бира Народна скупштина (члан 158, став 2 Устава). Републички јавни тужилац бира се на период од шест година и може бити поново биран (члан 158, став 3 Устава). Републичком јавном

¹⁵ European Court of Human Rights (Grand Chamber), *Baka v. Hungary*, 23. 6. 2016, paras. 57–83.

¹⁶ Мандат заменика јавног тужиоца који је први пут изабран на функцију траје три године (члан 56, став 1 ЗЈТ).

тужиоцу престаје функција ако не буде поново изабран, када сам то затражи, наступањем законом прописаних услова или разрешењем из законом прописаних разлога (члан 158, став 4 Устава). Одлуку о престанку функције републичком јавном тужиоцу доноси Народна скупштина, у складу са законом, при чему одлуку о разрешењу доноси на предлог Владе (члан 158, став 5 Устава).

Чланом 25 ЗЈТ прописано је да републички јавни тужилац издаје у писменој форми општа обавезна упутства за поступање свих јавних тужилаца ради постизања законитости, делотворности и једнообразности у поступању. Чланом 29, став 1 ЗЈТ прописано је да републички јавни тужилац врши надлежност јавног тужилаштва у оквиру права и дужности Републике Србије. Републички јавни тужилац надлежан је да поступа пред свим судовима и другим органима у Републици Србији и да предузима све радње на које је јавно тужилаштво овлашћено (члан 29, став 2 ЗЈТ). Надлежан је и да: 1. улаже ванредна правна средства у складу са законом; 2. надзире рад јавних тужилаштва и спровођење упутстава, прати и проучава праксу јавних тужилаштва и судова; 3. предлаже програме стручног усавршавања јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца; 4. подноси Народној скупштини редовни годишњи извештај о раду јавних тужилаштва у Републици Србији и извештаје које затражи надлежни одбор Народне скупштине; 5. врши друге послове одређене законом (члан 29, став 3 ЗЈТ). У пословима из своје надлежности, републички јавни тужилац поступа непосредно и посредством својих заменика (члан 29, став 4 ЗЈТ). Чланом 77 ЗЈТ прописани су посебни услови за избор јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца, а најстрожи услови прописани су за избор републичког јавног тужиоца. За јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца може бити изабрано лице које, осим општих услова, има радно искуство у правној струци након положеног правосудног испита, и то: четири године за основног јавног тужиоца и три године за заменика основног јавног тужиоца; седам година за вишег јавног тужиоца и шест година за заменика вишег јавног тужиоца; десет година за апелационог јавног тужиоца и јавног тужиоца посебне надлежности и осам година за заменика апелационог јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца посебне надлежности; дванаест година за републичког јавног тужиоца и једанаест година за његовог заменика.

Све цитиране уставне и законске одредбе које посебно издвајају републичког јавног тужиоца у односу на тужиоце који врше своју функцију у другим јавним тужилаштвима, како у погледу услова за избор, тако у погледу надлежности, нису биле оправдање да се установи посебно правило о престанку функције републичког јавног тужиоца навршењем радног века, чиме би се омогућило да радни век

републичког јавног тужиоца траје дуже од радног века тужилаца који своју функцију врше у другим тужилаштвима.

4. НАВРШЕЊЕ РАДНОГ ВЕКА СУДИЈА УСТАВНОГ СУДА

Уставни суд је самосталан и независан државни орган који штити уставност и законитост и људска и мањинска права и слободе (члан 166, став 1 Устава). Чини га 15 судија који се бирају и именују на девет година (члан 172, став 1 Устава). Пет судија Уставног суда бира Народна скупштина, пет именује председник Републике, а пет општа седница Врховног касационог суда (члан 172, став 2 Устава). Народна скупштина бира пет судија Уставног суда између 10 кандидата које предложи председник Републике, председник Републике именује пет судија Уставног суда између 10 кандидата које предложи Народна скупштина, а општа седница Врховног касационог суда именује пет судија између 10 кандидата које на заједничкој седници предложи Високи савет судства и Државно веће тужилаца (члан 172, став 3 Устава). Са листе предложених кандидата један од изабраних кандидата мора бити са територије аутономних покрајина (члан 172, став 4 Устава). Судија Уставног суда се бира и именује међу истакнутим правницима са најмање 40 година живота и 15 година искуства у правној струци (члан 172, став 5 Устава). Једно лице може бити бирано или именовано за судију Уставног суда највише два пута (члан 172, став 6 Устава). Судије Уставног суда из свог састава бирају председника на период од три године, тајним гласањем (члан 172, став 7 Устава).

Судији Уставног суда дужност престаје истеком времена на које је изабран или именован, на његов захтев, кад испуни законом прописане опште услове за старосну пензију или разрешењем (члан 174, став 1 Устава). Судија Уставног суда разрешава се ако повреди забрану сукоба интереса, трајно изгуби радну способност за дужност судије Уставног суда, буде осуђен на казну затвора или за кажњиво дело које га чини недостојним дужности судије Уставног суда (члан 174, став 2 Устава). О престанку дужности судије, на захтев овлашћених предлагача за избор, односно именовање за избор судије Уставног суда, одлучује Народна скупштина, док иницијативу за покретање поступка може да поднесе Уставни суд (члан 174, став 3 Устава).

За разлику од судија редовних судова, престанак судијске функције судије Уставног суда навршењем радног века повезан је са остваривањем услова за старосну пензију. Чланом 14, став 2 Закона о

Уставном суду¹⁷ прописано је да судији престаје дужност испуњењем услова за старосну пензију, али да Уставни суд може изузетно, због рада на започетим предметима, продужити радни век судији до окончања предмета на којима је био ангажован, а најдуже до истека времена на које је изабран, односно именован, уз његову сагласност.

На тај начин ЗУС незнатно ублажава дејство уставне норме која престанак радног века судије Уставног суда поистовећује са остваривањем општих услова за старосну пензију. Уставна одредба којом се престанак судијске функције судије Уставног суда чини зависним од остваривања услова за старосну пензију није у складу са решењима упоредног права. Тако у Аустрији судије Уставног суда навршавају радни век 31. децембра оне године у којој су навршили 70 година (Heller 2010, 202), док се у Немачкој судије Савезног уставног суда бирају на период од 12 година, а пре тога им функција може престати последњег дана у месецу у којем пуне 68 година. У Немачкој је минимална старосна граница за избор судије Савезног уставног суда постављена на 40 година, исто као и у Републици Србији, а мандат им траје дванаест година (Закон о Савезном уставном суду Савезне Републике Немачке, чл. 3 и 4). Имајући у виду да према нашем Уставу исто лице може бити бирано или именовано за судију Уставног суда највише два пута, при чему мандат траје девет година, сматрамо да би престанак судијске функције судије Уставног суда требало условити одређеном старосном границом, на начин на који је то учињено у правним системима чија решења смо цитирали.

5. УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

У раду смо разматрали законска решења којима се уређује престанак судијске функције услед навршења радног века. У Републици Србији у периоду 2008–2017. године ти прописи мењани су три пута. Најпре је престанак судијске функције услед навршења радног века повезиван са остваривањем 40 година стажа осигурања или са навршењем 65 година живота. Та законска одредба је прошла контролу у поступку пред Уставним судом. Законодавац је 2014. године прописао да судији престаје судијска функција кад наврши 65 година живота, по сили закона, да би годину дана касније био прописан изузетак само за судије Врховног касационог суда, којима судијска функција престаје са навршених 67 година живота, по сили закона. Разлоге за постојање посебног правног режима за престанак судијске функције судијама Врховног касационог суда законодавац

¹⁷ Закон о Уставном суду – ЗУС, *Службени гласник РС* 109/2007, 99/2011, 18/2013 – одлука УС, 40/2015 и 103/2015.

је нашао у томе што су то најстручније судије у Републици Србији и због остваривања права на правично суђење. Без обзира на то што су услови за избор судија Врховног касационог суда строжи него услови за избор судија осталих судова у Републици Србији, сматрамо да за прописивање различитог правног режима у погледу дужине трајања радног века за судије Врховног касационог суда у односу на судије свих других судова, не постоје оправдани разлози. То показују и решења упоредног права која смо у раду приказали, која не праве разлику у погледу дужине трајања радног века судије у зависности од тога у ком суду судија врши функцију. Дужина трајања радног века судија највишег суда не може се довести у везу ни са остваривањем права на правично суђење, како је наведено у образложењу тог законског решења. Осим тога, Уставни суд је приликом оцене уставности других одредаба Закона о судијама заузео став да је неуставно признавање права на накнаду за одвојени живот само судијама судова републичког ранга и судијама апелационих судова налазећи да је тиме повређено уставно начело забране дискриминације, јер законодавац није навео разлоге који би оправдали такво разликовање. Сматрамо да образложење које је законодавац дао када је прописао посебну старосну границу за навршење радног века за судије Врховног касационог суда не би задовољило стандарде Уставног суда.

Осим тога, проблематичном сматрамо и одредбу према којој се председнику суда који је навршио радни век у току трајања мандата и судијска функција и функција председника суда продужавају до истека мандата, што је резултат измена ЗС из 2017. године. На тај начин привилегује се председник суда у односу на све друге судије из тог суда, а за такав привилегован положај не постоје оправдани разлози.

За разлику од судија редовних судова чији се радни век завршава са 65 односно 67 година живота, судијама Уставног суда судијска функција престаје када остваре услове за старосну пензију. Опет за разлику од судија редовних судова којима је дужина трајања радног века регулисана законом и због тога је подложна честим изменама, дужина трајања радног века судија Уставног суда уређена је Уставом. Сматрамо да је решење према којем судији Уставног суда престаје функција због остваривања услова за старосну пензију неодговарајуће и не уважава чињеницу да исто лице може бити бирао за судију Уставног суда два пута и да мандат судије Уставног суда траје девет година. Приликом предлагања амандмана на Устав, Министарство правде је предложило измену у члану 145 Устава како би омогућило да судска одлука буде предмет преиспитивања не само у поступку пред судом правног лека него и пред Уставним судом у поступку по уставној жалби, али се није бавило избором, именовањем и престанком судијске функције судијама Уставног суда.

ЛИТЕРАТУРА (REFERENCES)

- Бодирога, Никола. 2019. *Уставна јемства у парничном поступку*. Београд: Правни факултет Универзитета у Београду (Bodiroga, Nikola. 2019. *Ustavna jemstva u parničnom postupku*. Beograd: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu).
- Бодирога, Никола. 2012. *Нови Закон о парничном поступку*. Београд: Правни факултет Универзитета у Београду (Bodiroga, Nikola. 2012. *Novi Zakon o parničnom postupku*. Beograd: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu.).
- Закон о Савезном уставном суду СР Немачке, <https://www.gesetze-im-internet.de/bverf/fgg/BVerfGG.pdf>, последњи приступ 24. априла 2020.
- Закон о судијској и јавнотужилачкој служби Аустрије, <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10008187>, последњи приступ 24. априла 2020.
- Илић П. Горан. 2009. *Правосудно организационо право*. Београд: Службени гласник (Ilić P. Goran. 2009. *Pravosudno organizaciono pravo*. Beograd: Službeni glasnik).
- Јакшић, Александар. 2018. *Грађанско процесно право*. Београд: Правни факултет Универзитета у Београду (Jakšić, Aleksandar. 2018. *Građansko procesno pravo*. Beograd: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu.).
- Кеча, Ранко и Марко Кнежевић. 2016. *Грађанско процесно право*. Београд: Службени гласник (Keča, Ranko i Marko Knežević. 2016. *Građansko procesno pravo*. Beograd: Službeni glasnik).
- Народна скупштина Србије, Предлог закона о изменама и допунама закона о судијама, http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/lat/pdf/predlozi_zakona/1439-13Lat.pdf, последњи приступ 29. априла 2020.
- Народна скупштина Србије, Предлог закона о допуни закона о судијама, http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/lat/pdf/predlozi_zakona/1107-15%20-%20lat.pdf, последњи приступ 29. априла 2020.
- Познић, Боривоје и Весна Ракић Водинелић. 2015. *Грађанско процесно право*. Београд: Службени гласник и Правни факултет Универзитета Унион (Poznić, Borivoje i Vesna Rakić Vodinelić. 2015. *Građansko procesno pravo*. Beograd: Službeni glasnik i Pravni fakultet Univerziteta Union).
- Поповић, Драгољуб. 2012. *Европско право људских права*. Београд: Службени гласник (Popović, Dragoljub. 2012. *Evropsko pravo ljudskih prava*. Beograd: Službeni glasnik).

- Ракић Водинелић, Весна. 2012. *Правосудно организационо право*. Београд: Службени гласник и Правни факултет Универзитета Унион (Rakić Vodinelić Vesna. 2012. *Pravosudno organizaciono pravo*. Beograd: Službeni glasnik i Pravni fakultet Univerziteta Union).
- Rosenberg, Leo, Schwab, Karl-Heinz, Peter Gottwald. 2010. *Zivilprozessrecht*. München: Verlag C. H. Beck.
- Schilken, Eberhard. 2010. *Zivilprozessrecht*. München: Verlag C. H. Beck.
- Станковић, Гордана и Љубица Мандић. 2013. *Организационо грађанско процесно право*. Ниш: Свен (Stanković, Gordana i Ljubica Mandić. 2013. *Organizaciono građansko procesno pravo*. Niš: Sven).
- Трива Синиша и Михајло Дика. 2004. *Грађанско парнично процесно право*. Загреб: Народне Новине (Triva Siniša i Mihajlo Dika. 2004. *Građansko parnično procesno pravo*. Zagreb: Narodne Novine).
- Устав Црне Горе, <https://www.paragraf.rs/>, последњи приступ 27. априла 2020.
- Heller, Kurt. 2010. *Der Verfassungsgerichtshof: Die Entwicklung der Verfassungsgerichtsbarkeit in Österreich von den Anfängen bis zur Gegenwart*. Wien: Verlag Österreich.

Nikola Bodioga, PhD

Full Professor

University of Belgrade Faculty of Law

TERMINATION OF JUDGE'S OFFICE WITH RETIREMENT AGE

Summary

The purpose of this paper is to address the issue of retirement age for judges in Serbia. The Law on Judges has been changed several times in this regard and according to the current situation there is a difference in the legal status of judges of the Supreme Court of Cassation and judges of all other courts. According to the standards set by the Constitutional Court in its jurisprudence, different legal status within a group of people in the same or similar situation would have to be justified by very weighty or compelling reasons. The legislator has failed to provide objective and reasonable justification for establishing special rules that apply only to the judges of the Supreme Court of Cassation. In comparative legal systems that are analysed in this paper, retirement age is based on the same criteria for all judges, regardless of the rank of the court.

Key words: *Judge's office. – Termination of office. – Retirement age. – President of the court. – Supreme Court of Cassation. – Constitutional Court.*

Review history:

Received: 30. 4. 2020.

Accepted: 21. 5. 2020.